

Синтагме

Синтагма је скуп двеју или више речи од којих је једна главна реч, а остале зависе од ње. Ове речи су повезане заједничким значењем и као целина имају исту службу у реченици. За разлику од зависних чланова главна реч синтагме се не може изоставити из реченице, јер без ње не би било синтагме, нити би та реченица имала смисла.

Пример: Наш познати писац представио се публици.

Синтагма: Наш познати писац

Главна реч синтагме: писац

Зависни чланови синтагме: наш познати

Зависно од тога којој врсти речи припада њена главна реч синтагма може бити: **именичка, придевска, прилошка и глаголска синтагма.**

У оквиру једне синтагме у реченици може да се нађе нека друга синтагма, тако да разликујемо појмове шире и уже синтагме. У оквиру шире синтагме увек се налази ужа синтагма.

Пример: У то време Египат је имао веома јаку морнарицу.

Шира синтагма је именичка синтагма веома јаку морнарицу у којој је главна реч синтагме именица морнарицу.

Ужа синтагма је придевска синтагма веома јаку у којој је главна реч придев јаку.

Именичка синтагма

Именичка синтагма је синтагма у којој је главна реч синтагме именица. Сваки зависни члан именичке синтагме има функцију атрибута. Зависни чланови, односно атрибути у именичкој синтагми могу да се налазе испред или иза главне речи.

Атрибути који се налазе испред главне речи су најчешће придеви (или придевске синтагме) и придевске заменице.

Пример: Медведи су заспали дубоким зимским сном.

Именичка синтагма: дубоким зимским сном

Главна реч синтагме: именица сном

Зависни чланови синтагме: наш познати. (наш – присвојна придевска заменица, познати – придев)

Атрибути који се налазе иза главне речи су најчешће именице (или именичке синтагме) у неком зависном падежу (с предлогом или без њега)

Пример: Моја мајка је направила џем од кајсија.

Именичка синтагма: џем од кајсија

Главна реч синтагме: именица џем

Зависни чланови синтагме: именица са предлогом од кајсија. (од – предлог, кајсија – именица)

У именичкој синтагми атрибути се могу истовремено налазити и испред и иза главне речи.

Пример: На небу се видео зажарени ватромет боја.

Именичка синтагма: зажарени ватромет боја

Главна реч синтагме: именица ватромет

Зависни члан синтагме који је у функцији атрибута и налази се испред главне речи: придев зажарени.

Зависни члан синтагме који је у функцији атрибута и налази се иза главне речи: именица боја.

Именичке синтагме у реченици могу имати службу: субјекта, објекта, прилошких одредби и именског дела предиката.

Примери:

Црна мачка шета по крову. (Црна мачка – субјекат)

Написао је одличан роман. (одличан роман – објекат)

Завршио је школу прошле године. (прошле године – прилошка одредба за време)

Марко је добар ученик. (добар ученик – именски део предиката)

Придевска синтагма

Придевска синтагма је синтагма у којој је главна реч синтагме придев. Зависни чланови придевске синтагме могу да се налазе испред или иза главне речи.

Зависни чланови који се налазе испред главне речи су углавном прилози.

Пример: Његова сестра је пуно срећна.

Придевска синтагма: пуно срећна

Главна реч синтагме: придев срећна

Зависни члан синтагме: прилог пуно.

Зависни чланови који се налазе иза главне речи могу бити именице са предлогом, заменице или именичке синтагме.

Пример: Марко је сладак као шећер.

Придевска синтагма: сладак као шећер

Главна реч синтагме: придев сладак

Зависни члан синтагме: именица са предлогом као шећер. (као - предлог, шећер - именица)

Придевске синтагме у реченици могу имати службу атрибута у оквиру субјектског и објектског скупа речи, прилошких одредби и именског дела предиката.

Примери:

Врло талентована девојка пева ову песму. (Врло талентована девојка - субјекат)

Не волим пуно слану храну. (пуно слану храну - објекат)

Мића је отпутовао на необично лепо место. (необично лепо место - прилошка одредба за место)

Маша је исувише незрела особа. (исувише незрела особа - именски део предиката)

Прилошка синтагма

Прилошка синтагма је она синтагма у којој је главна реч синтагме прилог. Зависни чланови прилошке синтагме могу да се налазе испред или иза главне речи.

Зависни чланови који се налазе испред главне речи су углавном прилози.

Пример: Причао је изузетно споро.

Прилошка синтагма: изузетно споро

Главна реч синтагме: прилог споро

Зависни члан синтагме: прилог изузетно.

Зависни који се налазе иза главне речи могу бити именице, именичке заменице и именичке синтагме са предлогом или без њега.

Пример: Отишао је далеко од куће.

Прилошка синтагма: далеко од куће

Главна реч синтагме: прилог далеко

Зависни члан синтагме: именица са предлогом од куће. (од - предлог, куће - именица)

Прилошке синтагме у реченици имају службу прилошких одредби.

Глаголска синтагма

Глаголска синтагма је синтагма у којој је главна реч синтагме глагол у инфинитиву, глаголски прилог садашњи или глаголски прилог прошли. Зависни чланови глаголске синтагме налазе се иза главне речи и могу да буду именице, именичке заменице или именичке синтагме.

Пример: Одушевила се слушајући моју песму.

Глаголска синтагма: слушајући моју песму

Главна реч синтагме: глаголски прилог садашњи слушајући

Зависни чланови синтагме: моју песму. (моју - присвојуна придевска заменица, песму - именица)

Зависни чланови глаголских синтагми имају функцију објекта или прилошке одредбе, док је цела синтагма најчешће у функцији прилошке одредбе за начин или време.